

„Ha az iskolák gyarapodnak, akkor jól áll a dolgunk,...”

Luther Márton „Asztali beszélgetések” című kiadványában olvasható ez a mondatrész. A reformátor tisztán felismerte, milyen fontossága van a széleskörű oktatásnak. Az iskolák gyarapodásán nem csak számbeli gyarapodást értett, hanem az ismeretek minél szélesebb körű átadását is. Le is írja, hogy nem elég megtanulni az írást, olvasást, számtant. Szükséges, hogy a lélek is „pallérozódjon”, azaz lelkiekben is növekedjen a tanuló. A Szentírás olvasása, hit és erkölcsi tanításának megismerése és megtartása a reformáció sikerének megkerülhetetlen tényezője volt, és maradt. A művelődés elérhetőségének általánossá tétele óriási fejlődési lehetőséget jelentett még a reformációt elutasító országok számára is. Már azt is tudjuk, hogy a tudományos, gazdasági és társadalmi fejlődés mozgatói egész Európában a protestáns többségű országok voltak. Ahol a lutheri reformációt elutasították, ott a mai napig a gazdaság óriási problémákkal küzd még az Európa Unió tagjaként is, mint Olaszország, Spanyolország, Portugália, Franciaország és Görögország. Az iskolák gyarapodása jó irányt jelent, de van további része is Luther prófétai mondatának: **„és az egyház derekasan megállja a helyét, persze,**

ha tiszta a tanítás.” Az egyértelmű, hogy abban a korban csak egyházi iskolák léteztek, s épp ezért, az egyháznak derekasan meg kellett állnia a helyét, tisztában kellett lennie valós alapjaival, küldetésével és azzal, hogy ezt a küldetést nem politikai hatalmasságoktól, pénzügyi hatalmaktól, és nem társadalmi megbízásból kapta, hanem a Teremtőtől. Attól a Teremtőtől, akinek ígéje nem alakítható át a világ ideológiai elvárásai szerint. Azaz,

keztében lelki-értelmi deformálttá lesz. Nem véletlen, hogy a második világháborút követően a szovjet érdekkörbe eső országokban szinte teljesen felszámolták az egyházi iskolákat, tudták ugyanis, hogy a gyermekek, fiatalok szellemi „lebutítása” csakis ezen intézmények megszüntetésével lehetséges. Bármennyire törekedtek a kizárólagosságra, céljukat nem érhették el maradéktalanul. Mintegy negyven év kényszerített marxista-

leninista „szellemi drog-adagolása” sem tudta elérni kárhóztos célját ott, ahol Isten megtartó kegyelmét elfogadták a családokban, közösségekben, ahol jelen volt és érték volt a tiszta tanítás.

Istennek adhatunk hálát, hogy még a járvány idején is egyházunk tanintézmények, bölcsődék és óvodák sorával gyarapodik. Isten után köszönhető ez annak a magyar kormánynak, amelynek tagjai nem csak magyarul be-

szélnek, hanem magyarul is éreznek és cselekednek. Szomorú látni, hogy míg a magyarság lelki szellemi értékmentése és gyarapítása zajlik, addig a magyar állampolgárok jelentős része, hangadóikkal együtt, csakis saját egyéni és hatalmi gyarapodásukon át érzékelik a valóságot. Képtelenek nemzetben, küldetésben gondolkodni, és hatalomszerzési vá-

A peribetei Napraforgó bölcsőde és óvoda átadása
fotó: Szarvas László

nem másíthatjuk meg az Ige egyetlen betűjét sem azért, hogy elnyerjük valakinek a tetszését. A nagy reformátor ezért mondja, csak akkor lehet derekasan megállni a helyünket, ha „tiszta a tanítás.” Mindennek át kell mennie az Szentírás lelki-szellemi szűrőjén, különben a tanuló gyermek, fiatal megfertőződik azzal a lelki-szellemi szennnyel, aminek követ-

Szerkesszük együtt! szeretetnaptar@gmail.com

Szeretettel hívjuk fel a lelkipásztorok, presbiterek, gyülekezeti tagok figyelmét, hogy gyülekezeti tudósításaikkal, fényképekkel teljesebbé tehetik egyházi életünk naptári összefoglalóját.

A beszámolókat szerkesztőségünk E-mail címére, a szeretetnaptar@gmail.com vagy postai címére Ref. Lelkészi Hivatal 076 74 Draňov 216 küldhetik.

Amennyiben nem kapnak visszajelzést elektronikus levelükre, kérem lépjenek telefonos kapcsolatba a szerkesztőséggel.

Kérjük a fotókat, beszámolókat október 10-ig küldjék el, hogy időben eljusson Önökhöz kiadványunk!
Előre is köszönjük a segítségüket.

Csoma László

gyukban, pénzhétségükben képesek lennének kiszolgáltatni a felnővekvő nemzedéknek Isten előtt ítéletes testi-lelki elferdülést hirdető személyeknek. Magyarországon élnek, magyarul beszélnek (még), de számukra ez csak kényszerű adottság. Számunkra, akik egy nyelvi és nemzeti többség – sokszor nyomasztó – árnyékában élünk, magyarságunk meg-

tartandó és megmaradásunkat szolgáló lelki-szellemi érték, amelyet igyekszünk továbbadni a felnővekvő nemzedéknek is. Erre nagyszerű lehetőséget nyújtanak oktatási intézményeink bölcsődétől az egyetemig kiváltképpen akkor, ha az ott szolgálók nem feledkeznek meg arról, hogy ezekben az intézményekben nem csak munkahelyük, hanem a lutheri

mondat lelkesége szerint, Istentől kapott küldetésük van:

„Ha az iskolák gyarapodnak, akkor jól áll a dolgunk, és az egyház derekasan megállja a helyét, persze ha tiszta a tanítás.”

Csoma L

A kenyérsütés misztériuma

A kenyérsütés ünnep volt. Becsülete volt a finom, foszlós, kemencében sült kenyérnek. Az otthon különleges helyszíne volt a búboskemence. A gyerekembernek valami misztikus, varázslatos, titkokat rejtő építménynek számított, ami csodákra képes. Mégsem féltünk tőle, mert tudtuk, hogy munkájával életet ad, életre táplál. És bár sokszor csak dologtalanul ásított ránk hatalmas szájával, amikor beizzították, nyomban az otthon központi szereplőjévé vált.

Taligakeréknyi kenyerek, finom cipók, ínycsiklandó kalácsrudak kerültek ki a gyomrából. Az életünk körforgását jelző, életadó eledel. Ezért a kemence nagy becsben volt tartva. Sokszor hetekig pihenhetett, tétlen szemlélője volt életünknek, de amikor eldöntött, hogy holnap kenyérsütés lesz, mindenkinek felcsillant a szeme. A gyerekember ujjongott a leghangosabban, hiszen tudta, eseménydús nap vár rá is, a kenyérteremtés érdekesebbnél érdekesebb fázisaival, amiben itt-ott ő is szerepet kaphat, neki is jut egy kis jólesően fontoskodó munkálkodás a vén kemence közelében, meg persze a frissen sült cipó, amit elégedetten majszolhat a nap végén.

A szülői háznál azonban a modernizálódó életet a kemence nem élte túl. Az apai nagyapa keze munkája volt. Már nem az új házban, hanem csak hátul, a színben kapott helyet. Egy ideig még használták az ifjú szülők, de végül győzött a kenyérvásárlás. Gyerekként még sokat bámultuk a szín számos érdekességet rejtő világában a munkanélkülivé vált alkotmányt, ami így, dologvégetlenül, a kenyérsütés csodája nélkül megfakult, elveszítette értékét, misztikus titokzatosságát. Később, amikor a helye felszabadult, még több szerszám, tűzifa és fűrészpör jutott a színbe. De

azokat az utánoszhatatlan és varázslatos kenyereket már nem kóstolhattuk. A több órás várakozás, sorban állás, nyomakodás után kiharcolt veknik és fekete kenyerek már semmilyen varázst és titkot nem hordoztak. Valami véget ért.

De a varázs, a kenyérsütés misztériuma ezzel még nem illant el teljesen az életünkben. A nagyszülők, a maguk kis falujában, amíg csak bírták, kemence nélkül is folytatták az évezredek, élettápláló hagyományt. Mert, ha nekik nem is volt, de volt a szomszédasszonynak, aki özvegyként tán még örült is, ha időnként mozgás támadt az udvarán. Még előző nap elkezdődött a munka. Előkerült a dagasztótékno, megpihent benne a kenyértészta, ami másnap gyékényből, szalmából fonott

gyomrába vetették a kenyereket. Itt véget is ért a látványosság. A kemencét egy nagy vasajtóval lezárták, és hazatereltek, amíg sült a kenyér.

Két órát sült. Ismét előkerült a tekintélyt parancsoló sütőlapát, és egyik csoda a másik után került elő, szépen barnára sütvén. A frissen sült kenyérillat bódulatában alig vártuk, hogy kezünkbe vegyük a nekünk járó kiscipót. A munkánk jutalmát. Mama gondosan leseperte a kenyerek alját, majd megmosdatta őket, hogy szép fényesek legyenek. A verőfával pedig leverte a külső, égett kérget.

A kenyerek sütőabroszban hűltek, mi pedig sok napon át fogyasztottuk az utánoszhatatlan ízű és állagú taligakerékkenyereket. Mindenhez etette magát. Leveshez, csirkecombhoz, zsírhoz, szalonnához, lekvárhoz egyaránt kitűnő volt, csakúgy, mint a frissen fejt, még habzó és szinte meleg tehéntejhez. Mikor megszikkadt, pirítósként is kipróbáltuk az öreg spóron forgatva. Fokhagymát dörzsöltünk el a tetején, majd egy Mama fabrikálta tollseprővel olajat kentünk rá. Mama-ízű teával, fejedelmi éték volt!

Ez a kenyér volt a kezdet és a vég. Életünk kiegyensúlyozója, annak biztonsága és nyugalma.

Az alap, amivel indult és végződött a munkás kezek napja. És amikor ők, a csodák látói jobblétre szenderültek, itt maradtunk nélkülük és igazi kenyér nélkül. Talán harminc év is eltelt, míg újra ehettünk kemencében sült kenyeret. És ahogy Marcel Proust-ot a madeleine sütemény, úgy engem ez a kenyér röpített vissza a múltba. Pár pillanatra ismét ott álltam kisfiúként Mama és Tata mellett, és bámultam, ahogy a kemencéből felszáll a szikra és a füst, és tudtam, hogy csoda részese vagyok.

Fábián Tibor

GYÜLEKEZETEINK életéből

Ünnepi koncert - Kisgéres

Községünk temploma adott otthont annak a koncertnek, amelyet Kisgéres önkormányzata, a helyi csemadok alapszervezete és egyházunk képviselői szerveztek Szent István király ünnepe alkalmából, augusztus 22-én. Az érdeklődőket Márai Sándor szavaival köszöntötte Furik Csaba gondnok, polgármester, aki az ünnepek fontosságára hívta fel a figyelmet. Ünnepi beszédet mondott Nt. Kendi Csaba esperes, aki rámutatott, hogy István király mindig Istenben bízott, az Ő kezébe tette az országa sorsát és az több, mint 1000 éve fennáll. Tegyük hát mi is így, engedjük az Úr Istennek, hogy vezesse az életünket! A budapesti Ad Libitum kamaraegyüttes tagjai elkápráztattak minket csodálatos, szívet- és lelket egyaránt gyönyörködtető muzsikájukkal. Felhangzott előadásuk-

ban a Nagyságos Fejedeleme legkedvesebb éneke, a *Győzhetetlen én kőszálom*, de olyan slágereket is hallhattunk, mint a *Szép vagy, gyönyörű vagy Magyarország, Krasznahorka büszke vára* vagy a mindenki által ismert *Kell még egy szó* Honfoglalás filmbéli betétdal. Azt hiszem, minden résztvevő nevében beszélek, amikor azt mondom, egy igazi ünnepet éltünk át együtt, ezen a vasárnapon. Ahogy Márai sorait idézte a polgármester úr: „Nem csak a naptárnak van piros betűs napja. Az élet elhoz másféle, láthatatlan ünnepeket is. Ilyenkor felejsz el mindent, figyelj az ünnepre.” Köszönjük a szervezőknek és az ünnepen szolgálóknak, hogy elfelejthettük a hétköznapiakat és „egészen ünnepelhettünk”!

Furik Sándor Mária

Látogatóban az Andrássy-ak otthonában

Sajnos a lakók nem voltak otthon. Rájuk nem vonatkozott a demokrácia és a tulajdon visszaszolgáltatása (restitúció), pedig nem voltak tagjai a náci pártnak, de kiemelkedő szerepet játszottak az újkori magyar történelemben. Andrássy Gyula gróf nevét mindenki ismeri, aki látta a Sissi című film-trilógiát. Azt is illik tudni, hogy miniszterelnök és a Monarchia külügyminisztere is volt a „szép akasztott”. Így nevezték, mivel 1848-49-ben szívvel-lélekkel küzdött nemzete szabadságáért. Távollété-

ben halálra ítélték és jelképesen felakasztották. Fia, ifjabb Andrássy Gyula maga is tevékeny részt vállalt a magyar közéletben, mint országgyűlési képviselő, belügyminiszter és a Monarchia utolsó külügyminisztere. Ő történetesen Tóketereben született. De az említett Andrássyak nem voltak birókai Betlérnek és Krasznahorkának, ahova augusztus 27-én a deregnyői gyülekezet tagjainak egy részével ellátogattunk. Betlér tulajdonosa Andrássy Manó, majd fia Andrássy Géza volt,

akiknek köszönhetően a kastély elnyerte mai formáját, s berendezésében, 15 000 kötetes könyvtárában nagyszerű képet nyújt a 19. század főúri családjainak életkörülményeiről. A család 1945-ig élt Betléri kastélyában, melynek berendezését az orosz hadsereg katonái sem tették tönkre 1945-ben. Majd jött a nagy államosítás, s Andrassy Géza leszármazottai csak, mint látogatók térhettek vissza valamikor otthonukba, ha kifizették a belépődíjat. A Krasznahorkán álló mauzóleum építtetője Andrassy Dénes volt, akinek életútja nagyon tanulságos. Bécsi tanulmányai idején ismerkedik meg polgári származású hitvesével Hablawetz Franciskával. Az akkori kor szokása szerint, édesapja kitagadja a családi örökségből, s ezért ő hosszú ideig nem tér vissza hazájába. Édesapja és gyermektelen fivére halála után mégis ő öröklí meg a hatalmas vagyont, melynek jelentős részét jótékonykodásra fordítja. Kórház, árvaház, iskolák, rászorulóknak jelentős támogatást a házaspártól. Rozsnyó főterén is-

mét látható hitvesének szobra, amellyel a hálás rozsnyóiak emléket állítottak a jótékonykodó Andrassy Franciskának.

Napjainkban a Szlovák Nemzeti Múzeum kezelésében vannak ezek az épületek, s érdemes figyelmesen meghallgatni az tárlatvezető által elmondottakat, mert így elének tárul egy Erdélyből, Csíkszentkirályról, származó család története, akik ugyan elvesztették erdélyi birtokaikat, de Felvidék egyik leggazdagabb, s a magyar történelem nagyon fontos családjává lettek. Ezt ismerhették meg a Deregnéből ide látogató gyerekek és felnőttek 2021 augusztus 27-én.

Csoma L

Ameddig a harang szól

A teljes magyar sajtóban szembe jött velünk a hír, hogy Balatonberényben elnémult a reggeli harangszó. Előbb egy órával később szólalt meg, de a harang szavát zajként értelmező és ebből fakadóan elégedetlenkedő nyaralóknak ez is túl korán volt, így maradt a néma csend.

Ahogy régen, úgy ma is roppant közösségi áldozathozatalba kerül egy harang létrejötte. Mi is őrizzük azokat az írásos dokumentumokat, amelyek a tizenkilencedik században készült harangjaink születésének körülményeiről tanúskodnak. Egy egész falu népének összefogásaként kerültek helyükre. Ennek köszönhetően templomunkban ma két harang is lakik. De lám, az elnémításuk, ahogy a nagy háborúban is, már jóval könnyebb. Ma már nem kell hozzá világgégés, elég egy petíció is, ilyen indokokkal: hangos, zavaró, korán szól.

Korábbi szolgálati helyemen életünk része volt a szomszédos templom harangja. Hangja végigkísérte a napot, jelezte a reggeli, déli és esti időszakokat. Jelzett és emlékeztetett. Mintha csak azt jelezné, amíg szól, minden rendben van; tudjuk, honnan hová tart az életünk. Vasárnaponként pedig mintha ünnepélyesebb lett volna a hangja. Megszólító és hívogató. Azonban mi marad nekünk, ha a leromboljuk örökségünk és életünk ezer éves rendjét, hogy helyébe a liberális világkép önkényes és

türelmetlen, mást nem tűrő, mást nem elviselő szállásadói legyünk?

Balatonberényben győzött a hangos kisebbség. A reggeli harangszó elnémult. Már semmi nem zavarhatja a nyaralók reggeli nyugalma. Csak a kakasok és a hajnali vonat... Úgy hírlík, újabb petíciót fogalmaznak, kezdjenek ezekkel is valamit...

Eközben a manapság számos társadalmi konfliktus által feszített Franciaországból végre jó hírt is hallani. Ott a nyaralók a kakasokat állították pellingerre. Végül aztán a vidékre költözött városiak feljelentéseit nemcsak a falvak népe, de a törvényhozás is megelégette, így döntése értelmében az év elejétől törvény védi a francia nemzeti jelképnek számító tarajosokat. Sőt, nem csak őket, hanem általában véve azokat a zajokat, amelyek a vidéki élethez és természethez lényegileg hozzátartoznak. Melyek ezentúl az úgynevezett „hangörökség” részét képezik, ami megegyezik azzal, ami az épületek esetében műemlékvédelemként ismerünk.

Nos, a balatonberényi példa azt jelzi, egy ilyen hangörökségvédelmi törvényre lassacskán nálunk is szükség lesz. Még mielőtt elfognak a berényi kakasok és a délig alvó turisták hangos kisebbsége a déli harangszót is számúzi a berényi templomtoronyból.

Fábián Tibor

A Lelkészegyesületi Baráti Kör Sárospatakon

Augusztus első napjai a Magyar Református Lelkészegyesület tagjai számára a találkozás lehetőségét jelentik évek óta. Miután az járványügyi előírások megengedték, Szőnyi Tamás esperes szólította az érdeklődőket, hogy Kis Endre József előadását meghallgatva elmondhassuk véleményünket a magyar alkotmányosságról, s megbeszélhessük mindazokat a jelenségeket, amelyek szöges szembenállást jelentenek Isten igéjével. Nem lehet szó nélkül elmenni azon fájdalmas állapotok mellett, ahol a szabadság parttalan szabadosságra torkollik. Lelkészként, hívó emberként bizonytságot kell tennünk arról, hogy Isten ezt a magatartást kárhozatosnak ítéli. Az egyház nem válhat a kor-divat kiszolgálójává, hanem létjogosultsága Ura iránti hűségén alapszik. Az Ő evangéliuma pedig nem ember által formálható eszme, hanem az örök élet beszéde.

Kegyelettel emlékezett a közösség Kálmán Péter budapesti lelkipásztorra, aki az egyesület hűséges tagja volt. Életéért és szolgálatáért legyen áldott az Úr neve.

Csoma L

Életke – a meg nem álmódott, de megkapott csoda

2021. augusztus 23-án délután került sor a vágfarkasdi református templom udvarában lévő Életke óvoda ünnepélyes átadására. Az arra járóknak rögtön feltűnik az ízléses, a templommal összhangban lévő épület, melynek utcai falát egy hatalmas pillangó makettje díszíti.

Az ünnepi alkalom a templomban kezdődött, ahol Erdélyi Pál lelkipásztor köszöntése után Géresi Róbert püspök a Zak 14,6–9 alapján szólt az egybegyűttekhez. Az igehirdetés elején rögtön rámutatott, hogy az építésért, annak befejezéséért adunk hálát. Az Ószövetségben több helyen olvasható, hogy Isten népe építkezik. Az egyik nagy építkezés Salamon idejében a kőtemplom felépítése volt, egy másik nagy alkalom a babiloni fogságból hazatérő zsidóság újrakezdekésekor történt. Kb. 520 évvel Krisztus előtt játszódó események idején Zakariás próféta volt az igehirdető.

A püspök rámutatott, hogy a Biblia által megfogalmazott babiloni fogság nem volt rablánc. A zsidó népet ugyan több száz kilométerre hurcolták el hazájától, de ők ott lassan hozzá igazodtak az ottani szokásokhoz, pogány kultuszokhoz. Amikor elérkezett a hazatérés lehetősége, akkor az elhurcolt népnek csak egy része indult el hittel ősei földjére, hogy ott felépítse azt, amit az erőszakos kezek leromboltak. Zakariás biztatta a népet úgy az indulásra, mint az otthoni újrakezdeésre, a Jeruzsálem által szimbolizált Isten országának felépítésére, hogy a romok helyén várfalak, épületek – és természetesen templom – álljanak. Majd párhuzamot vonva a bibliai történet és jelenünk között, a

püspök így folytatta: „Mi is Isten kegyelméből egy olyan negyven évig tartó időszakot éltünk túl, amely pusztított és rombolt bennünket, és mégis lehetőséget kaptunk Istentől arra, hogy építsünk, hogy újrakezdjünk, hogy elkezdjünk valamit, ami meghatároz bennünket, ami fontos számunkra. Lehetőséget kaptunk Istentől.” Amint a Babilóniában élők se

mertünk hazatérésről, újrakezdekről álmódni, úgy mi sem mertünk álmódni erről a számunkra elkészített lehetőségről, melynek felvállalása és az azzal járó terhek hordozása az egyházon, a gyülekezeten, a közösségen múlt. Isten megadta a lehetőséget, és azt is, hogy a vágfarkasdi gyülekezet igent mondjon rá. Zakariás látomásában az építés hátráltatása ellenére is megvalósul a cél, és a Jeruzsálemből induló éltető víz az útjába kerülő akadályt legyőzve eljut mindenhová, és áldássá lesz. A püspök elmondta, hogy bizakodva tekint a jö-

vőbe, miszerint a vágfarkasdi óvoda áldás lesz az Istenben bizakodók és az egész község életében. Hálát adott a magyarországi kezdeményezésért, a Kárpát-medencei Óvodafejlesztési Program elindításáért, és mindazokért, akik számára fontos a nemzet, majd ekképpen folytatta: „Tudjuk, hogy összetartozunk, és nincs az az akadály, nincs az a hegység, nincs az a magaslat, nincs az a szirt, amely különválaszthatna bennünket. Mert az áldás, az mindent legyőz ezen a világon. Csak legyen, aki elfogadja, csak legyen, aki bíz, aki

reménykedik ebben az áldásban. És én szeretném mindannyiunk szívére helyezni, hogy legyünk hálásak a meg nem álmott, de megkapott csodákért és ajándékokért.” Végeztül köszönetet mondott mindenkinek, aki bármilyen módon, de segítette az Életke óvoda megvalósítását.

Az igehirdetés után Grezsa István, a Kárpát-medencei Óvodafejlesztési Program koordinálásáért felelős miniszteri biztos egy idézettel kezdte ünnepi beszédét a legnagyobb magyar, Széchenyi István mondásával: „Barátom, csodákat élünk!” Ezután napjaink csodáiról, az egymás után megnyíló felvidéki református magyar óvodák történetéről beszélt. A hétfői napon két intézmény felavatását hamarosan követi a többi is. Csodákat emlegetve – már önmagában az is csoda,

hogy a két vesztes világháború és az elmúlt 100 év történései után a 3. évezred 3. évtizedének első évében arról beszélhetünk, hogy a magyar nemzet hitben, lélekben, gazdaságilag is megerősödött, és ha egyesíteni tudjuk a Kárpát-medencei magyarságot, akkor a sikeres és erős európai nemzetek sorába fog tartozni. Csodák sorát gyarapítja az is, hogy ez az óvoda a templom kertjében áll, hiszen a tapasztalat azt mutatja, hogy egy óvoda számára ez a legjobb hely, mert a közeli templom mutatja az utat Isten felé, menedéket és biztonságot nyújt. Beszéde végén a miniszteri biztos felhívta a figyelmet a hazaszeretetre, a családi tűzhely és a keresztyén értékek fontosságára, és rámutatott a veszélyekre, melyek a magyar, a

szlovák vagy bármelyik más kelet-európai népet fenyegeti. A magyar kormány nevében mondott köszönetet egyházunk együttműködéséért és a gyülekezetek helytállásáért, hogy 22 új és 3 felújított oktatási intézmény bizonyítja, hogy újra erős nemzetté akar válni a magyarság.

Erdélyi Pál ismertette az Életke óvoda létrejöttének körülményeit. 2018 nyarán „a presbitérium egyhangúlag megszavazta a projektet, melynek realizálására a templomunk mellett lévő egykori, régi iskola objektumát és udvarát szeltem ki.” – vallott a kezdetekről a lelkipásztor. A három csoport befogadására képes, 930 ezer eurós költségvetésű óvodát 2019-ben kezdték építeni, Csémi Olivér és fia, Csémi Krisztián építésmérnökök tervei alapján, és 2021 szeptemberétől fogadja a kicsiket. Az udvar parkosítása egy helyi vállalkozó, Ondrušek Ferenc, a játszótér pedig a képviselőtestület ajándéka.

Erdélyi Anita lelkipásztor az Életke óvoda szellemiségéről elmondta, hogy ez az óvoda egy végvár, mely a felvidéki magyarság bölcsője és megtartó eszköze, ahol a keresztyén értékek a fontosak. Az Életke az anyaország, a határon túli és a helyi magyarság összefogásának eredménye. „Az Életke azt hirdeti, hogy minden történelmi viszontagság ellenére a magyar él, élni akar, és Isten kegyelméből élni is fog.”

Az ünnepi beszédek után az ajándékok átadása következett, majd az új óvoda teraszán a kicsik műsorral kedveskedtek a jelenlévőknek.

Grezsa István miniszteri biztos, Géresi Róbert püspök, Pál Melinda igazgatónő, Erdélyi Anita és Erdélyi Pál helyi lelkipásztorok, valamint Restár János polgármester a szalag átvágásával átadták rendeltetésének az Életke óvodát.

www.reformata.sk

Szöveg: Fritz Beke Éva, Kép: Szarvas László

Ahogy a napraforgó szívja fel a Nap éltető erejét...

2021. augusztus 23-án ünnepélyes keretek között adták át a perbetei Napraforgó bölcsődét és óvodát.. Ezzel az eseménnyel most már minden feltétel adott, hogy amint a napraforgó a Nap felé fordulva szívja fel az éltető erőt, a gyermekek is hasonlóan szívják magukba az ismereteket ebben az intézményben.

„Szépen kivirágzott a napraforgó itt, Perbetén. Biztató jelkép, mely egész életében az élet napos oldalát keresi, s ha éjjel is borul rá, és lehajtja fejét, nem igaz az, hogy szomorkodna, csak várja a pirkadattal együtt eljövő világosságot.” E szavakkal kezdte igei szolgálatát dr. Rákos Loránt egyházi főjegyző 2021. augusztus 23-án a perbetei Napraforgó Református Bölcsőde és Óvoda átadásán, miután Erdélyi Adél helyi lelkipásztor köszön-

tötte a jelenlévőket. A püspökhelyettes igehirdetésében – melynek Mk 10,15 szolgált alapul – rámutatott, hogy ez az óvoda a magyarság és a keresztyénség újabb őrtornya, és felhívta a figyelmet őseink hagyatékának és értékeink őrzésének, ápolásának fontosságára. Bár gyászos időszakokat megélt népünket tragédiák sora sújtotta, mégsem pusztult el. Elérkezett az idő, hogy fel kell állni és fel kell ismerni, hogy Isten esélyt adott az újrasarjadásra, és ezzel az eséllyel élni kell. Értékeinket munkával, szorgalommal kell átmenteni, melyhez a megoldás az éltető igében van. „Magyarország Isten iránt elkötelezett vezetői felismerték a krisztusi receptet, és aki ma Krisztus nevét szájára meri venni bátran, amellé az egyháznak is oda kell állnia. Mert hisszük – és hála Istennek, hogy az államigazgatásban is vannak ilyen szintre emelkedett emberek –, hogy a magyar nemzet államalapítása óta egy olyan egyedi nemzet a világon, amely a keresztyénségbe beoltva, a keresztyénséggel együtt növe tud csak igazán létezni, fejlődni, világrengető eredményeket felmutatni, a zsenialitás felső határát elérni.” Ezért kötelez minket Krisztus vére, és apáinknak a szülőföldért kiontott vére. A felvidéki magyarságot Isten eleve elrendelése köti szülőföldjéhez. Nem szabad megfedkezni arról a fontos dologról, hogy bölcsődében, óvodában és iskolában nemcsak nyelvet, hanem múltat, jelent és jövőt tanulnak a gyerekek, vagyis az oktatási intézmények összességében emberré nevelnek, és magyar gyermeknek magyar óvodában, szlováknak szlovákban a helye...

Igehirdetése végén Rákos Loránt hálat adott az Úr Istennek a perbetei református bölcsőde és óvoda megvalósulásáért, és köszönetet mondott a magyar kormány külhoniakat

segítő szándékáért, valamint a helyiek áldozatkész munkájáért.

Ünnepi beszédében Grezsa István a Kárpát-medencei Óvodafejlesztési Program koordinálásáért felelős miniszteri biztos méltatta az eddig elért eredményeket. Megemlékezett a 179 új és 273 felújított intézményről, majd ő is kiemelte a hagyományokhoz való ragaszkodás fontosságát.

Fürjes Zoltán egyház és nemzetiségi kapcsolatokért felelős helyettes államtitkár, aki maga is ötgyermekes családapa, a gyermekáldás örömről és felelősségéről beszélt. Az otthon és az oktatási intézmények feladata beplántálni a kicsik szívébe, hogy megtanulják őrizni az ősök nyelvét, hagyományát, hitét. Ezenkívül rá kell vezetni a gyermekeket, hogy különbséget tudjanak tenni jó és rossz, értékes és talmi dolgok között. Hangsúlyozta, hogy a magyarság megőrzésében nagy szerep jut a mindenkori magyar kormányának, és éppen ezért fontos ez az óvodafejlesztési program is. Köszönetet mondott ő is az intézmény létrejöttéért, valamint a szülőknek is, akik ide, ebbe az intézménybe íratják be gyermekeiket.

A hivatalos köszöntők után Nagy Béla nyugalmazott lelkipásztor meghatóan mesélte el a telek adományozásának történetét. Elmondta, hogy életének 92. évében járva tulajdonképpen a szülei nevelése és Isten iránti hálája indította a szívét az egyekrtáros telek adományozására, ahol a bölcsőde és az óvoda épülete áll. Örömmel töltötte el a lelkét, hogy Isten kegyelméből megérhette az intézmény átadásának napját. Még ma is hihetetlen számára, hogy jóformán a perbeteiek ölébe hullott ez a kacsalában forgó palota, mely erős szikla lehet, ahol becsületes, imádkozni tudó embereket nevelnek.

Fekete Irén, a Szlovákiai Magyar Pedagógusok Szövetségének elnökhelyettese köszönetet mondott a lehetőségért, hogy jelen lehetett a két évvel ezelőtti alapkövetéltkor, és részt vehet

az intézmény átadásán is. Beszédében kiemelte, hogy amint a napraforgó a Nap felé fordulva szívja fel az éltető erőt, a gyermekek is hasonlóan szívják magukba az ismereteket, és felnőve a magyar közösséget szolgálják.

Erdélyi Zoltán, a Perbetei Református Egyházközség lelkipásztora ismertette a Napraforgó bölcsőde és óvoda létrejöttének körülményeit. A jelenlévők megtudták, hogy eredetileg a régi iskola épületét szerették volna felújítani, de Nagy Béla e telek adományozásával lehetőséget adott egy új bölcsőde és óvoda létesítésének. Csémi Olivér és fia, Csémi Krisztián tervei

alapján közel 980 ezer euróból épült fel a tágas, jól megvilágított beltérrel és 742 m² hasznos területtel rendelkező intézmény.

Ezt követte a kicsik műsora, mely után Géresi Róbert püspök, Grezsa István, Fürjes Zoltán, Erdélyi Adél, Erdélyi Zoltán a

szalag átvágásával átadták rendeltetésének az intézményt. A jelenlévők megtekintették a berendezett termeket, és szeretetvendégség zárta az ünnepélyes alkalmat.

www.reformata.sk/Szoveg: Fritz Beke Éva

Kép: Szarvas László

Nők a reformációban

A tűz súlya

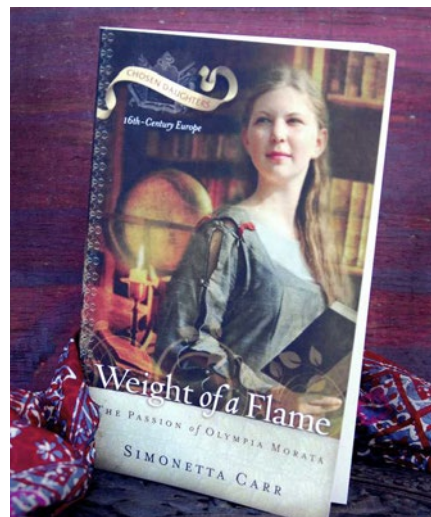
Olympia Morata 29 győzelmes éve a reformáció viharos éveiben

Olympia Fulvia Morata (1526-1555), az olasz reformáció kiemelkedő női érresztője, a protestáns hit hídpítője Ferrara és Heidelberg között. Korának igazi európai személyisége: olasz, de Kálvin-követő édesapja nevelte, francia hercegi udvarban volt nevelő, svájci és szlovén reformátorokkal levelezett, görög és latin verseket írt, német egyetemen szerzett nagy tisztességet klasszikus műveltségnek, és hecsületet az akkor erősen „második” nemnek.

Törékeny alkatában a reformációban lángra lobbant szent tűz égett, a Biblia, az Ige szövétneke lobogott. Ellenségei „kálvinista amazonnak” nevezték, amiből csak az első szó igaz, „olasz heretikusnak” a pápai udvar csípős nyelvű kardinálisai. Huszadik századi életrajzírói a „modern nők előfutárának”, olasz humanistának, ragyogó női intellektusnak, sőt a protestáns feminista modelljének is titulálták. Az emancipált tudatú nőben a pusztában kiáltó prófétai szó hirdetőjét, elegáns költemények íróját, a szív prédikátorát ünnepelték, aki legnagyobb elménynek tartotta, hogy idejekorán megismerhette Krisztust, aki „napfény a bűnök sötét útján”. Orvosprofesszor férje szerint „őszinte, tiszta, erkölcsös élete” mindenkinek példa volt.

Életrajzírói közül Simonetta Carr fejezte ki talán legköltőibb módon Olympia

Morata személyiségét regénye címében: *A tűz súlya*. Mert Itália lelki és külső szépséget hordozó kedves lányában Isten fellobbantotta az evangéliumi hit tiszta

fényét. Csontjaiban izzott a Krisztus-szelem. De ennek súlyos ára volt abban a korban, amikor Róma tűzzel-vassal küzdött a hitújítás és a hitújítók ellen.

Krisztusért és a reformált hit igazságaiért vállalt rendületlen szenvedésútja sokak akkori sorsát példázza, mert a belső evangéliumi tűznek valóban igen nagy súlya, terhe, kockázata volt. Ferrarától Heidelbergig, Pozsonytól Kolozsvárig, Vilniustól Párizsig...

Olasz vallási harcok – migránsként az Alpokon túlra

Mennyire fogyatékosak mai fogalmaink! Ma vallási migránsként egészen másra gondolunk: legjobb esetben a szí-

riai őskeresztyének leszármazottaira, akiket elűldöztek otthonaikból, ahol közel 2000 éve éltek hitüket. Pedig a vallási indítékú (nem megélhetési, nem klíma-, nem is katonai tervekkel motivált) migráció ismert volt Európa történetében. A 12. századi kataroszok, az albigensek hitújító mozgalma, majd az előreformátorok által indított küzdelmek, menekültekkel, hitük miatt üldözöttekkel, európai keresztyén mártírok könnyeivel, vérével itatták át a kontinens történelmének lapjait. Gondoljunk a hugenották százazzeire, akiket a szörnyű Szent Bertalan-éj párizsi vérontása több hullámban lökött ki szülőföldjükről a királyi és vallási vakbuzgóság révén, s indultak egész Európába és a tengeren túlra hazát keresni.

A Szent Bertalan-éj ábrázolása François Dubois festményén

Ebbe a különös belkeresztyén, beleurópai szégyentörténetbe, a vallásüldözés és a vallási migráció máig nem teljesen tisztázott és le nem zárt történetébe tartozik e drága léleknek a személyes élet-története is. Olympia édesapja, Fulvio Pellegrino Morato Mantuából, a zene egyik elbűvölő városából származott, tanár volt. Ő ismertette meg Kálvin tanáival, s a klasszikus költők világával elsőszülött leánykáját, miközben otthon készült előadásaira. (A korabeli furcsaságok közé tartozik, hogy édesapja tanítványa volt az az Ippolito d'Este, aki később római kúriai kardinális lett.)

A kis Olympia testvéreivel édesanyja, Lucretia otthoneremtő szeretetében az anyatejjel szívta magába a zene kedvelését, s művészi érzéke hamarosan fejlődésnek indult. Csodagyereknek számított. Kálvinista voltak miatt hamar el kellett hagyniuk Ferrarát. Száműzetésben éltek otthon, a saját hazájukban a római keresztyénség, de nem Isten „nagyobb dicsőségére” – 6 éven át Vicenzában és Velencében. Ott találkoztak Zwingli zürichi reformátor követőivel.

Édesapja és ő közösen, munkamegosztásban fordítják olaszra Melanchthon, Luther és Kálvin gondolatait a keresztségről és az úrvacsoráról. 1539-ben édesapja nyilvános előadást tart Kálvin Institutiojáról, aminek lefordításában Olympia is szorgoskodott.

Franciaországi Renáta, XII. Lajos francia uralkodó leánya visszahívta a családot Ferrarába. 1541. áprilisa és októbere között a hercegnő által létesített magánakadémián tanított Olympia, ahol Ciceróról tartott előadásokat. A hercegnő rábízta Anna lánya nevelését, hébert, görögöt, latint tanított neki. Aztán a város-

ba érkezett a pápai követ, s nekik menekülniük kellett. Rövid életének szülőföldi története ezzel véget is ért. Szeretett Itáliájából észak felé, a vallásszabadság ígéretföldje, Németország felé vette az útját. Később házasságot kötött Andreas Gründler filozófus-orvossal, aki támasza lett az emigrációs út hányattatásai közben és az új haza megtalálásában.

Irány Heidelberg, a Káté és a vallási türelem földje

1552-ben érik el férje szülővárosát, Schweinfurtot. Először egy borpincében húzódnak meg. Orvos férje egész nap rója a város utcáit, betegekhez ment afféle körzeti orvosként. Aztán betörtek a városba Albert márkai katonái, szétdúlták, felgyújtották azt. Olympia értékes könyvei és írásai is a lángok martalékává váltak. Csak a templomban elrejtett iratai maradtak meg.

A katolikus püspök parancsot adott, hogy mindenkit, aki Schweinfurtból menekül, öljenek meg. Nincstelenül mentették az életüket, de megmenekültek. Ahogyan egyik levelében Olympia emlékezik: „Isten csodálatosan vigyázott eközben választottai életére”.

Sőt! Megtapasztalták a protestáns szolidaritást és gondoskodást is. Rajna grófságban, ahol a gróf felesége, Erzsébet a pfälzi református választófejedelem testvére volt, a szegény hitsorsos menekülteket nemcsak befogadta palotájukba, hanem a grófnő saját ruhatárából fel is öltöztette Olympiát. Majd Fürstenburgban, Erbach grófjánál – ahogyan írja is leveleiben –, megéreztek az őszinte protestáns keresztyén szeretetet.

Itt várták ki, amíg férjét, az akkor már Európa-hírű Heidelbergi Egyetem, a világ reformátusságát ma is lelkileg rokonító Heidelbergi Káté megszületésének szellemi fellegvára meghívja professzornak az orvosi karra. Itáliai zaklatott szülőföldjéhez képest a Neckar-parti szép, ápolt város, vidám szőlőskertjeivel, a Bergstrasse romantikus portáival és pincéivel valószínű földi paradicsom volt mindkettőjük számára.

Heidelberg (pixabay.com)

A közben kitört pestisjárvány, a mögöttük maradt városégető, gyilkolásig menő vallásháború, éhínség, nélkülözés ellenére és után valóban kimondhatatlan volt a szent azílium, a béke menedékvárosa, Heidelberg. Bár itt vallási migránsok voltak mindketten, de ezt soha senki nem érezte velük. Testvérek közé érkeztek, és ez a hitbeli rokonság jótevő hatással volt mindkettőjük alkotó

életére. Az orvosprofesszor dr. Andreas Gründler és Olympia Fulvia Morata, a klasszikus irodalom tanárnője átmenetileg révbe ért.

Olympia az ókori filozófusokról tartott privát docensként csodálatot keltő előadásokat. De 29 évesen, gyógyíthatatlan, viszontagságok okozta tuberkulózisban meghalt. Festett portréján látszanak a lázrózsák. Celio Secundo Curushoz, lelkipásztor ismerősehez írt utolsó levelében így fogalmazott:

„...nincs remény további életben maradásomra. Egyetlen gyógyszer sem hoz enyhülést. Éjjel-nappal köhögök. Nincs étvágyam. Láz gyötör. A fájdalomtól, ami egész testemet átjárja, nem tudok aludni. De ne törje össze a szívedet, amikor majd halálomról hallasz. Az lesz ugyanis az igazi győzelem napja, s a boldog megérkezés pillanata Krisztusomhoz”.

A református Péter-templom temetőjében nyugszik, márvány emléktáblája az oldalkápolnában látható. Éveken át, amikor heidelbergi ösztöndíjas egyetemi diák voltam, még nem ismerve élete rövid, de gazdag történetét, különös szimpátia vonzott vörös márvány emléktáblájához. Epitáfiumán ezt olvashatjuk latinul:

„Itt nyugszik az az asszony, akinek lelki erejét és páratlan nyelvtudását, erkölcsösségét és kitartó igyekezetét a kegyesség gyakorlására mindig megcsodálhattuk...”.

Idegen földön hunyt el, de ott nyugszik mellette férje és Emilio testvére is. Férje epitáfiumából pedig azt is megtudjuk, hogy számára Olympia „Minerva” volt, az ókori hitvilágban a bölcsesség és az államvezetés megjelenítője. Nem véletlenül kapta ezt a becéző megnevezést: a hit dolgaiban férjét is a lelki sötétségből és tudatlanságból a mennyei dolgok ismeretére vezette el. Valóban súlya volt a benne lobogó tűznek... Nem lehúzó súlya, hanem ellensúlya minden rossznak, negatívnak.

Olympia reformációi gondolatköréből – az emberi zűrzavarban Isten vezetése

Biblia, bibliaolvasás. Halála előtt még néhány zsoltárt görögre fordított. Napon-ta olvasta a Bibliát. Barátnőjének, Lavinia della Rovere grófnőnek ezt írta:

„Teljes szívvel fordulj a Szent Írásokhoz, ezek egyedül azok, amelyek segítségével egyesülsz Istennel. Legyen útítársad, úti társaságod a Biblia, minden mást, a számodra legdrágább dolgokat is helyezd emögé”. – „Senki meg nem akadályozhat

abban, hogy az isteni bölcsességet tanulmányozzam és olvassam a két szövetséget”.

Imádság, imádkozás. 1554-ben Heidelbergből ír húgának, s kéri: „Drága Húgom, imádkozz a zsoltárossal: Taníts minket úgy számlálni napjainkat, hogy bölcs szívhez jussunk. Keresd az Urat, amíg megtalálható. Hívd állandóan segítségül, adj hálát ételért, életért, ajánld magad szeretetébe. Ő a napfény a bűnök sötét útján”. – „Folyamatosan kiöntöm lelkemet Őelőtte, Aki annyira megerősít, hogy egyetlen hajszálam sem hull ki a vallásom miatt.

Van három ellenségünk: a világ, az ördög és a saját testünk, de ezek felett is győz az Ő szeretete”.

Megdöbbenő vagy éppen elrendeltésszerűen gyönyörű, hogy a magyar késői reformáció egyik jeles nőalakja, Petróczy Kata Szidónia bárónő (1658-1708) imakönyvében Olympia gondolataira hangolódva ezt írta: „Vagyon három ellenségem/Ördög, világ, s magam testem./De egyiktől sem félek./Van Háromban reménységem,/Kik megoltalmaznak engem:/Atya, Fiú, Szentlélek”. Heidelbergtől Kolozsvárig ível az imádság Lélek-hídja! Ez az igazi Európa! Milyen gyönyörű, és mégis igaz...

Kiválasztottság. „Ha valóban kiválasztott vagyok az üdvösségre, semmitől sem félek”. – „Az Örökké Létező kimentett minket a lángokból és a kardok közül, s visszatartotta a halált tőlünk

Schweinfurtban”.

Reformátor könyvek. Húgának és a dalmátok reformátorának, M. Flacius Ilylyricusnak megküldi Martinus, azaz Luther Márton írásait, könyveit ezzel: „Nagy élvezetet jelentettek nekem, ezek vezessenek Téged is az igaz valláshoz”. Kéri a reformátort, fordítsa le ezeket, hogy népe „mennyei ismeretekben” gazdagodjon.

Isten vezetése. „Most telepedtünk le Németországban, a biztonság partjainál. Ez biztonságos menedékhely, azílium. Isten kihozott minket a világ tumultusából és confusiójából, zürzavarából”. Ez az, amit a régiek így fogalmaztak meg: in confusionem hominis – Dei providentia. Az emberi zürzavarban Isten előrelátása az egyedül biztos iránytű! A megalázó menekülésben eljutott idáig: Nincs tovább, feladom. Majd mégis ezzel folytatja: „Uram, ha azt akarod, hogy éljek, végy engem angyalaid védő szárnyaira, s ők emeljenek fel, mert nem bírom tovább”. – És lett tovább... Dei providentia! Krisztus ügye mindennél előbbre való. Amikor férjének professzori állást kínáltak Linzben, Olympia ezt írja:

„Tudnotok kell, hogy Krisztus evangéliumi ügye mellett állunk teljes szívvel, s ezt nem áruljuk el semmiért”.

Kora könyves és bibliás Olympiája, protestáns Minervája volt. Feleség volt, de nem lehetett anyja – gyermekei a versei, levelei, fordításai voltak. És hitben testvérei szerte Európában. Levelezéséből

ből kitűnik, többen a legédesebb tanárnőnek, angyalnak nevezték. Nem véletlenül: evangéliumi hite, érzékeny, költői lelkülete, művészi érzéke és férfiakat csodálatra készítő műveltsége földön járó, mégis légies lényre formálták őt a viharos 16. század békeszigetén, a református Heidelbergben. Nehézségek, összeomlások között Istenhez bízó hite ma is lelki iránytű: „Uram, ha azt akarod, hogy éljek, végy engem angyalaid védő szárnyaira, s ők emeljenek fel, mert nem bírom tovább. Ámen”.

Halála előtt felébredt és ezt mondta férjének: „Álmomban láttam egy helyet, ami gyönyörű, tejszerű fényességben ragyogott”. Andreas erre: „Te ebben a gyönyörű fényben fogsz élni”. – „Végtelenül boldog vagyok”. És lehunyta földi szemét. Ez volt az a pillanat, amikor a benne égő tűz beleolvadt az örök fénybe, megszabadulva földi súlyától.

A tűz súlyától...

Dr. Békefy Lajos

Helyreigazítás: A Református Újság előző számában megjelent Marie Dentière-ről szóló cikk végén felsorolt forrásokhoz hozzá tartozik Dr. Békefy Lajos: "Két evangélium lenne? Egy a férfiaknak és egy a nőknek?" c. cikke, amely a felvidek.ma oldalon jelent meg.

Izrael – Ország? Nemzet? Gyülekezet?

Két szó hiányzik: Isten és demokrácia

Az izraeli függetlenségi nyilatkozatból hiányzik két szó: demokrácia és Isten. A nyilatkozat 664 szavas szövegében háromszor fordul elő a zsidó és 20-szor az Izrael szó. A demokrácia szó az utolsó pillanatban volt törölve a történelmi bevezetőből, emellett kemény vitákat követően Istent „Izrael sziklája” fogalommal helyettesítették. Ez a két szó, melyeknek az új állam jellegét kellene meghatározni, valószínűleg, riválisa egymásnak.

Az ország első miniszterelnökének, Ben Gurionnak nagy kompromisszum-készségre volt szüksége, hogy az előterjesztett javaslatot a hívő és nem hívő zsidók egyaránt elfogadják. A történészek meglátása alapján, Ben Gurionnak nem volt más lehetősége a politikai és lelki egység megteremtésére. Az akkori helyzetben, és most,

73 évvel később, ugyanaz a megosztottság tapasztalható „Isten” és a „demokrácia” által jelölt tartalom között. E két tartalom,

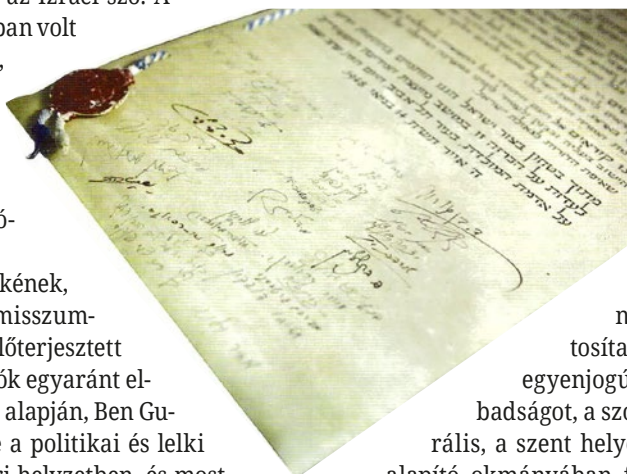
amely a világnézetet formálja, sokszor semmilyen kapcsolatban nincs egymással.

A „demokrácia” szót a próféták látomásával helyettesítették, s így hangzik: Izrael állam a szabadságra, igazságosságra és békére épül a prófétai látomás jegyében.

Polgárai számára vallási, faji és nemi megkülönböztetés nélkül biztosítani kívánja a szociális és politikai

egyenjogságot. A vallás és véleményszabadságot, a szólásszabadságot, nevelési és kultu-

rális, a szent helyeket oltalmazni fogja, és az ENSZ alapító okmányában foglaltakat megtartja. A politikai

demokrácia akkoriban kockázatos volt, és Izrael mai helyzetében szintén az. Az amerikai függetlenségi nyilatkozatban foglaltak szerint kívántak Istenre, mint Teremtőre hivatkozni. Ezt azonban nem fogadták el a világi-szocialista visszatelepülők, s a nyilatkozat első Istenre vonatkozó szakaszát erősen kritizálták. A világi gondolkodású zsidók számára az Istenre való hivatkozás egyet jelentett a vallási elkötelezettséggel. A rabbik ellenben ragaszkodtak a Teremtő Istenre hivatkozó álláspontjukhoz a bibliai történelem és a hit alapján. Ben Gurion terjesztette elő az „Izrael sziklája” kifejezést ezzel a magyarázattal: „Közülünk mindenki hisz a maga értelmezése szerint Izrael sziklájában. Én tudom ki és mi Izrael sziklája. Biztos vagyok abban, hogy jobboldali barátaim nagyon jól tudják kiben bíznak, és hogy a másik oldalon levő barátaim kiben bíznak.”

Más szavakkal, Ben Gurion mindenkinek meghagyta a sza-

badságot a „szikla” szó értelmezésére. Ézsaiás próféta írja: „Bízatok az Úrban mindenkor, mert az Úr a mi kösziklánk mindörökre.” Dávid király így ír a Zsoltárok könyvében: Fogadd kedvesen számnak mondásait és szívem gondolatait, Uram, kösziklám és megváltóm!” Így mindenki számára világos volt kit említ a Függetlenségi nyilatkozat amikor a sziklára hivatkozik, a Mindenhatót, Izrael megváltóját. Izrael első vallásügyi minisztere, Yehuda Leib HaCohen Maimon rabbi, a dokumentum aláírásakor neve mellé odaírta „Isten segítségével”, s így Isten neve mégis ott van az alapító nyilatkozaton.

A demokrácia és Isten két világnézetet jelentenek, amelyek nem mindig összeegyeztethetők. Efölött sokáig vitáztak a zsidóság vezetői nyilatkozatuk megfogalmazásakor. Ez történet mind a mai napig jellemző a zsidó államra.

*Aviel Schneider, Israel Heute
ford. Csoma László*

A Kárpát-medence reformátussága

Összefoglaló a Balatonszárszói konferenciáról

Erős erkölcs = erős társadalom?

A Római Birodalom bukását sokan azonosítják az erkölcsök megromlásának következményével, hangzott el a Reformátusok Szárszói Konferenciájának egyik péntek délelőtti kerekasztalbeszélgetésén, ahol Botos Máté történész, Sayfo Omar kutató és Pröhle Gergely, a Magyarországi Evangélikus Egyház országos felügyelője azt vitatták meg, hogy mennyi igazságot találnak a közkeletű mondasban, és hogyan látják az európai kultúra jelenét és jövőjét.

„Az európai civilizáció átalakulóban van, korszakhatár idején vagyunk: meg fognak változni civilizációnk lényegi alapkövei, de ahogyan más nagyobb változások idején sem eltűnt egy-egy kultúra, hanem egy másikba épült bele, úgy vagyunk most is” – mondta Botos Máté történész, a Mathias Corvinus Collegium kiadóvezetője, aki szerint nem az európai civilizáció van válságban, hanem az európai civilizáció valláshoz fűződő kapcsolata. A keresztyénség fontossága globális szinten jól látszik, a hívők száma Dél-Kelet Ázsiában és Afrika több pontján is jelentősen emelkedik.

*Botos Máté
Fotó: Sebestyén
László*

„Az európai identitás a 18. század vége óta nem pusztán keresztyén identitás:

ugyanúgy része a zsidó-keresztyén hitvilág, mint a felvilágosodás értékei. Akkor kerül válságba, ha nem találja a kettő közötti keskeny mezsgyét. Az utóbbi időben a felvilágosodás, jobban mondva a szabadság felé kanyarodtunk el” – mondta Pröhle Gergely, a Magyarországi Evangélikus Egyház országos felügyelője.

Sayfo Omar, az Avicenna Közel-Kelet Kutatások Intézete munkatársa szintén úgy látta, hogy nem az európai kultúra van krízishelyzetben, inkább a keresztyénség útkeresésben. Az iszlám térnyeréséről elmondta: a vallást nem kezelhetjük egységesen, általában, amikor iszlámról beszélünk a Közel-Keletre gondolunk, és megfigyelünk például olyan államokról, amelyekben kevésbé szélsőséges értelmezését látjuk a világ-vallásnak. „Az iszlám nem merev keret, reagál a gazdasági környezetre, a kor kihívásaira. Mivel a törvényeket mindig

analógián keresztül érvényesítik, társadalmi beágyazottság kérdése, hogy az egyes helyeken hogyan értelmezik a tanításokat, így nem is jelenik meg egységesítő mozgalomként.” A kutató úgy véli, hogy az Európában élő muszlimok vallási alapon kevésbé mobilizálható maszszát alkotnak, hiszen nagyon különbözőek. A veszélyt inkább az egyes muszlim közösségek elzártságában látja. Sayfo Omar hozzátette: Nagy-Britanniában a potenciális radikális dzsihadista szervezetekkel kapcsolatos bejelentések 97 százaléka más muszlimoktól érkezik a hatóságokhoz.

Botos Máté ugyanakkor arra is figyelmeztetett: az iszlám ismeri a takija fogalmát, amely a hit látszólagos elhagyását jelenti a túlélés, a biztonság és esetleges későbbi hatalommegszerzés reményében. A történész szerint ha egy hívő muszlim egyszer választás elé kényszerül, hogy az európai kultúrát vagy a vallását válassza, inkább utóbbit fogja.

Pröhle Gergely az európai civilizáció és a keresztyénség lehetőségeihez visszatérve a Böckenförde-paradoxont idézte fel: „A demokratikus jogállam olyan eszmei alapokra épít, amelyet saját maga megteremtene nem tud. Végso soron még-

iscsak azokra az egyházi alapokon nyugvó előfeltételekre épül, amelyekben mi is hiszünk.” Az evangélikus egyház országos felügyelője azzal zárta gondolatait, hogy a keresztyénség európai jövője leginkább az egyes híveken múlik. „Gyülekezeteinknek, közösségeinknek kulcsszerepe van a jövőre nézve. Sokat hallunk a keresztyén Európáról és erkölcsökről, de hányan vannak, akik kézen fogják az

unokáikat és elviszik őket konfirmálni, hányan vannak, akik nem csupán beadják egy egyházi iskolába, hogy tudjon meg valamit a hitről, hanem saját felelősségüknek érzik, hogy együtt menjenek gyerekeikkel templomba, és személyesen mutassanak példát? A keresztyén önfelelőség komolyan veendő.”

www.reformatus.hu/Balogh-Zila-Teodora

Sayfo Omar

Fotó: Sebestyén László

Keresztyén üzenet a globalizmus korában

A globalizáció korának keresztyénségéről, az egyházi véleményalkotás lehetőségeiről és a világjárvány céljáról is szó esett a Reformátusok Szárszói Konferenciájának első napján. A Református Közéleti és Kulturális Alapítvány által szervezett eseményt Pásztor Dániel püspök nyitotta meg.

NE VESZÍTÜK EL A FÓKUSZT

„Ha igent mondotok, az legyen igen, ha pedig nemet, az legyen nem, minden további szó a gonosztól van” – idézte Jézus hegyi beszédét Géresi Róbert, a Szlovákiai Református Keresztyén Egyház püspöke a Reformátusok Szárszói Konferenciáját bevezető áhítatában. Géresi Róbert elmondta, napjainkban a szavak elértéktelenedtek, a keresztyének azonban feladatuk kapták, hogy a Biblia alapján egyértelműen mondjanak igent és nemet a felmerülő kérdésekre.

Géresi Róbert, a Szlovákiai Református Keresztyén Egyház püspöke

A közéleti témákkal is foglalkozó konferencia kezdetén a felvidéki egyházi vezető arra figyelmeztette az egybegyűlteket, ne csupán kulturális és etikai szempontból közelítsék meg a felmerülő kérdéseket. „Ne szoruljon háttérbe a keresztyén tanítás lényege: mi Krisztus megtartó erejében hiszünk, amelyre szükségünk van, és amelyben ki tudunk teljesedni. Nem szabad felcserélni a tartalmat a formával.”

ISTEN A GLOBALIZÁLT VILÁG URA

A balatonszárszói konferenciát Gér András zsinati tanácsos köszöntését követően Pásztor Dániel, a Tiszáninneni

Református Egyházkerület püspöke nyitotta meg. „A szárszói konferencia öröksége a református értelmiség párbeszéde. Remélem, ez a közösség nem csupán elemzője, hanem alakítója lehet a közbeszédnek.” Kiemelte, a vita része a találkozónak, azonban a beszélgetések célja nem egymás legyőzése, hanem meggyőzése legyen. A konferencia témájára utalva elmondta, ne veszítsük szem elől, Isten a világunk, a glóbusz ura, és ugyanúgy szereti a globalizált korban élő embert is, mint a más korokban élőket. Pásztor Dániel elmondta, szeretné, hogyha a konferencián felvetődő kérdésekre Isten színe előtt állva református, keresztyén, biblikus válaszokat tudnának adni a résztvevők.

Pásztor Dániel, a Tiszáninneni Református Egyházkerület püspöke

COVIDDAL BEOLTOTT TÁRSADALOM

A globalizmus és a világjárvány társadalmi hatásairól Ádám Veronika Széchenyi-díjas orvos, biokémikust; Csák János címzetes egyetemi tanárt, korábbi nagykövetet és Köntös László lelkipásztort, publicistát Földi-Kovács Andrea kérdezte az esemény első kerekasztalbeszélgetésén.

„Olyan burokból élünk, amely önbi-
zalomról és optimizmusról szól, a vírus

azonban józanítóan hathatott, szembesülésre készítetett, és rámutatott a keménynek mondott keresztyén üzenet sajátosságára: az emberi élet önmagában nyomorúságos és az embernek megváltásra van szüksége. Ezért a járvány lehet Isten figyelmeztetése: talán mélyebbre kell mennünk emberi létünk értelmezésében” – mondta Köntös László, aki szerint Isten azért figyelmezteti az embert, hogy magába nézzen, önrelexióra készítse.

Köntös László lelkipásztor, publicista

„Nem tudjuk, milyen hatással lesz a járvány okozta bezártság az új generációkra. Kimutatható, hogy az embernek szüksége van a személyes találkozásokra, érintésekre. Ennek az időszaknak lelki értelemben azok a nyertesei, akik tudatosítani tudják magukban, hogy milyen fontos a másik ember, és a másik érintése” – fogalmazott Csák János, aki mérési adatokkal támasztotta alá, hogyan nőtt a szorongó emberek száma a vírus okozta bezártság hatására.

HOL VAN ISTEN A VILÁGJÁRVÁNYOK ALATT

Ádám Veronika szerint nem jól teszünk fel azt a kérdést, hogy miért enged Isten a járványhoz hasonló csapásokat. „A miértre és hogyanra nagyon emberi válaszaink lehetnek: azt látjuk, hogy a szabad akarattal megvert vagy megáldott ember a pandémia okozta krízis minden elemében ott volt és van: beszél-

hetünk arról, hogyan jött ki Kínából a betegség, hol hibáztak a politikai vezetők, milyen felelőtlenül viselkedtek az oltást visszautasítók. Istennel kapcsolatban azonban arra keressük inkább a választ, hogy mi célból engedte meg mind ezt.”

Ádám Veronika Széchenyi-díjas orvos, biokémikus

EGYMÁSHOZ FORDULNI

A beszélgetésben résztvevők egyetértettek abban, hogy az egymáshoz fordulás és a keresztyén alapigazságok átadása segíthet a jövő hasonló válságainak idején. „A misszióban gyengék vagyunk, feladatunk lenne jobban, személyre szólóan utánamenni az embereknek” – vélte Csák János. Az egyetemi tanár szerint

A Covid-dal beoltott társadalom című plenáris ülés résztvevői

ehhez keresztyén identitásunk pontos meghatározása mellett önrendelkezésre és cselekvőképességre is szükség van, ahogyan ezt Jézus a talentumokról szóló példázatában is mondja. Míg Köntös László arra hívta fel a figyelmet, ma már nem az egyház tematizálja a közbeszédet, ami óriási hátrányt jelent a misszióban, addig Ádám Veronika az egyes keresztyén emberek felelősségére figyelmeztetett. Mint mondta, az elért egyéni teljesítmény és példa hitelesítő

erejében látja a hit és a református értékek terjesztésének kulcsát.

A megszólalók a keresztyénségen belül létrejövő törésvonalakról is beszéltek, úgy vélték, ezek nem a hagyományos felekezeti különbségek mentén kezdenek kialakulni, hanem az úgynevezett progresszív és konzervatív álláspontok körül.

www.reformatus.hu/Balogh-Zila-Teodora
Fotó: Hurta Hajnalka

Mi tartja össze a reformátusokat?

„Az individualista világban a keresztyén közösség megélésének eseményei egyre fontosabbak, kérdés, hogy hogyan tudjuk ezt református körökben megerősíteni” – hangzott el a Reformátusok Szárszói Konferenciájának szombati plenáris kerekasztalbeszélgetésén. A résztvevők arról beszéltek, milyen közönségteremtő eseményei, elemei vannak a református egyháznak, amelyek bírnak olyan erővel, mint a katolikusok számára a szentek kiemelt tisztelete vagy a búcsúk és zarándoklatok.

„Nekünk is vannak szentjeink, sőt jobb esetben mi magunk vagyunk azok, hiszen: az a szent, aki Istennek elkülönített, Jézussal élő ember” – reagált Földváriné Kiss Réka, történész, a Nemzeti Emlékezet Bizottság elnöke arra, hogy a szentek tisztelete összekovácsolja a katolikus felekezethez tartozókat. Harkányiné Traitler Dóra történész, a Károli Gáspár Református Egyetem Pedagógiai Karának adjunktusa úgy fogalmazott: a reformátusság az ókori egyház hitvallási iratait sajátjainknak tartja, előzményként ismeri el. „Reformátusként is természetes, hogy közösséget élvezünk a mártirokkal, a Második helvét hitvallás pedig beszél a szent életű emberek tiszteletéről.”

Forró László, a Királyhágómelléki Református Egyházkerület püspökhelyettese úgy vélte, olyan egyházi események,

mint a csíksomlyói búcsú vagy a Szent Jobb-körmenet a katolikus hit megtartását, a megmaradást segítik elő. Bár az előbbi már elsősorban a magyarság megmaradására irányul, mint a hitére. „Szükség van az olyan eseményekre, amelyek megmutatják, milyen sokan vagyunk. Ez a gyülekezet nevelésében is lehetőség, hiszen jó, ha odatartozunk egy erő felmutatni képes közösséghez.”

Az individualista világban a keresztyénség közösségi megélésének még nagyobb szerepe van, egyeztek meg a jelenlét, kiemelve: a református túlélés kulcsa, hogy a hívő családok gyermekeikbe elültessék a hit átadásának képességét. Földváriné Kiss Réka figyelmeztetett, az 1881-es debreceni alkotmányozó zsinatig nem létezett egységes református egyházi keret, az egységes református egyház. Ez azt is jelenti, hogy sokféle

Forró László püspökhelyettes
Fotó: Bazánth Ivola

önálló hagyomány él a magyar református kultúrában, ezeket szem előtt tartva érdemes a közös eseményeket szervezni, mint az Egységnap vagy a Csillagpont.

Harkányiné Traitler Dóra szerint a református identitást az etikai tanításon keresztül lehet igazán átadni. „Amikor identitásválságról beszélünk, és nem érezzük magunkat otthon az egyházunkban, azért lehet, mert nem vagyunk önazonosak: a gondolataink, szavaink és cselekedeteink nem állnak egymással összhangban. Ha összhangba tudjuk hozni ezeket, akkor olyan otthonosságérzés lesz bennünk, ami által segíthetünk jobbra tenni a gyülekezeti életünket, a keresztyén baráti kapcsolatunkat is.”

www.reformatus.hu/Balogh-Zila-Teodora

Kenyérmegáldás Splitben!

Dalmácia kis magyar közösségének központjában 2021. augusztus 22-én ismét összegyűlt az itt élő magyarok egy része, hogy együtt ünnepeljék meg a Magyar Haza születésnapját, s hálát adjanak a mindennapi kenyérért.

Vasárnap a kora esti órákban, a spliti magyar egyesület rendezvényére rányomta bélyegét a romló járványhelyzet, de ez sem akadályozhatta meg a közös ünneplést.

Az alkalmon jelen volt Ivo Staničić úr, a tiszteletbeli magyar konzul, Mladenovics Anna, az ideiglenesen kihelyezett magyar konzul, valamint az egyesület mintegy 10 tagja.

A himnuszokat és köszöntéseket követően Tripolszki Anikó, a HMDK Split-dalmát megyei egyesületének elnökhelyettese verssel köszöntötte a jelenlévőket. Majd egy rövid áhitatot hallhattak a vendégek magyar és horvát nyelven Bešlić Annamária, református teológustól, melynek alapigéje „Jézus megkísértése” volt. Ennek keretén belül Isten áldását kértük „a mi

mindennapi kenyerünkre”, mindennapi életünkre, nemzetünkre, egyházunkra. A programot a spliti magyar közösség tiszteletbeli elnökének, Fontányi Árpádnak a video-összeállítása zárta, mely a budapesti augusztus 20-ai ünnepség részleteit tartalmazta.

A hivatalos megemlékezést egy kis szeretetvendégség és beszélgetés zárta, mely minden alkalommal kellemes lehetősé-

get ad az elmúlt dolgok megbeszélésére és az előttünk álló lehetőségek megtervezésére. Adja az Úr, hogy mihamarabb sikerüljön gátat szabni a veszedelmes járválynak és helyére kerüljön az emberiség szíve-lelke is, hogy a krízishelyzet által feladott leckéből tanuljunk, s nagyobb felelősségtudattal, élő hittel és bölcsességgel éljük meg keresztyénységünket és magyarságunkat.

Csoma Annamária

Túrni és kitartani - Trianon 101

Trianon 101 - avagy az együttélés és túlélés lehetőségei címmel határon túli magyar református szervezetek képviselőivel szerveztek beszélgetést a Reformátusok Szárszói Konferenciájának szombati napján. Az asztalnál szóba került a magyarság helyzete Felvidéken, Erdélyben és Kárpátalján, a koronavírus-járvány hatása, és a jövőbeli teendők kérdése.

A határon túli magyarokkal kapcsolatos témák iránt érdeklődők sem maradtak program nélkül a Reformátusok Szárszói Konferenciáján, szombat délelőtt Trianon 101 – avagy az együttélés és túlélés lehetőségei címmel tartottak beszélgetést, amelyen Sipos József a Kárpátaljai Református Ifjúsági Szervezetet (KRISZ), Gyurcsis Júlia a felvidéki Fiala Reformátusok Szövetségét (Firesz), Tussay Szilárd pedig az Erdélyi Ifjúsági Keresztyén Egyesületet (IKE) képviselte, Zila Gábor moderált.

A résztvevők helyzetértékeléssel kezdtek, amelynek során Sipos József elmondta, hogy Ukrajnában még ma is vannak lehallgatások, és rendre hívnak be beszélgetésre egyházi vezetőket „hárombetűs szervezetek”. Ahogy fogalmazott, a szabadságot Kárpátalján nem egészen ugyanúgy értik, mint máshol. A magyar-ukrán viszony soha nem volt még ilyen rossz, miközben óriási a kivándorlás mind a magyarok, mind az ukránok között.

Sipos József: a szabadságot Kárpátalján nem egészen úgy értik, mint máshol

Felvidéken már a rendszerváltás előtt tartottak titkos bibliaköröket, és a keresztyén testvérek mindig megtalálták az utat egymás segítésére, voltak például, akik a csehszlovák-magyar határon az aggteleki barlangon keresztül jártak át – mesélte Gyurcsis Júlia, aki szerint a fennmaradás alapja volt egymás erősítése a hitben. Ezekből a bibliakörökből „került elő hirtelen” a rendszerváltáskor száz-százötven fiatal, akikből megalakult a Firesz. Gyurcsis szerint ma is szerencsés helyzetben vannak, mert a szlo-

vákiai keresztyén szervezeteket tömörítő szövetségben a többségben lévő katolikus szervezetek nagy szeretettel fogadták és testvérekként kezelik őket.

Erdélyben az elrettentés, megpróbálás 1920 óta folyamatosan tart – értékelt Tussay Szilárd. „Törve bár, de azért vagyunk” – mondta, és felhívta a figyelmet arra, hogy azért tudja tartani a magyarság az öt százalékos arányát, mert a román elvándorlás sokkal nagyobb. Mindenkit emlékeztetett, hogy bár nyilván Isten kegyelméből maradtak meg, de nekik is meg kell tenniük mindent. Biztatják a fiatalokat, hogy tanuljanak meg románul is, hiszen anélkül sem vitázni, sem meggyőzni nem lehet. Úgy vette észre, hogy az egyházi eseményeken könnyebben sikerült áthidalni a nemzeti ellentéteket, talán azért, mert Isten van a középpontban. Mindenesetre arra szólított fel, hogy ki kell tartani, és fel kell vállalni magyarságunkat.

A koronavírus-járvány kapcsán Sipos József arról számolt be, hogy érdekes változást láthattunk: korábban az alkalmon próbálták elvenni a telefont a fiatalok kezéből, és voltak, akik az ördög eszközének gondolták, egy járvány alatt pedig rá kellett venni őket a telefonozásra, és meg kellett próbálni őket bevonni

Gyurcsis Júlia: a magyarságot is ajándékba kaptuk, az, hogy én a Felvidékre születtem, nem véletlen

az online istentiszteletekbe. „Rájöttünk, hogy nem ott kell őket keresni, ahol eddig tettük. Már nem a Facebookon lehet őket megtalálni, hanem például az Instagramon” – mesélte Sipos. Gyurcsis Júlia szerint egy idő után már a fiataloknak is elege volt az internetes kapcsolattartásból, ezért amikor csak lehetett, kiscsoportos összejöveteleket tartottak, és elindítottak egy mentorprogramot, ahol szemtől szemben beszélgetnek fiatalokkal. A lezárás elhozta, hogy jobban oda tudtunk fordulni a saját vezetőinkhez – mondta

Tussay Szilárd. A nagy rohanásban mindig az volt a kérdés, hogy rendben van-e a program, megvan-e a mikrofon, kinél van a kábel, de most, hogy nem voltak eseményeik, meg tudták kérdezni egymástól, hogy vagy? Szerinte „időt kapunk”.

Gyurcsis Júlia annak a véleményének is hangot adott, hogy a magyarságot is ajándékba kaptuk. „Az, hogy én felvidékre születtem, nem véletlen. Mindenben képviselnem kell önmagam: a keresztény értékrendem, és azt, hogy magyar vagyok” – mondta. Sipos József szerint pedig Isten mindig pont annyi erőt ad, ami pont elég. Kárpátalján ugyanakkor az ő erőfeszítései mellett nem árt a külső segítség sem, és a magyar állam óriási segítsége nélkül nem maradnának meg. Elmondta azt is, hogy az összejövetelek, Generális Konvent, mind-mind nagyon kell, hogy érezzék a támogatást, és „megmaradjunk ott, ahova az Isten rendelt minket”. Tussay Szilárd arra is felhívta a figyelmet, hogy nem elég a templomba járók számát nézni és összeadogatni,

Tussay Szilárd: meg kell tennünk a dolgunkat, és ki kell tartanunk

mert nem tudhatjuk, hogy egy-egy ima vagy prédikáció kiből mit indít be, és mikorra érik be. „Nekünk meg kell tennünk a dolgunkat, és ki kell tartanunk” – mondta, majd a szárszói találkozó fontosságát hangsúlyozta: „Amikor itt tudunk találkozni, akkor kapok valamit, amivel, ha hazamegyek, tudok valamit kezdeni, vagy egy beszélgetés itt átlandíthat egy kis bizonytalanságon, és ezek tudnak segíteni a megmaradásban.”

www.reformatus.hu/UliczaTamás

Fotó: Bazánth Ivola

Elárvult könyvek

Csengetnek. Idős bácsi áll az ajtóban. „Hoztam a könyveket”, mondja. Unokái már emelik is a négy megrakott szatyrot. Egy részüket kipakoljuk a lelkészi hivatal asztalára. Lássuk, mi a kínálat. Klasszikusok. Világ- és magyar irodalom. Petőfi, Jókai, Arany, Móricz, na meg Balzac, Verne, Dumas és a többiek.

Bevillan egy kép. Gimnazistaként Attilával, a későbbi bölcsésszel, sulit után folyton a környező antikváriumokat jártuk, hogy felépítsük a saját könyvtárunkat. Az életre szólót. Lelkesek voltunk, fiatalok, és nem sajnáltuk az értékes olvasnivalóra a kevéske zsebpénzünk. Az otthoni polcokon pedig gyűltek a könyvek. Lelkesedésünket látva, a magyartanárnőnk egy hosszú listát is lediktált nekünk, azokról a könyvekről, amit elolvasásra ajánlott.

Azóta eltelt harminc év, és itt ül mellettem Imre bácsi, és a két ifjú unoka. A nagytata letette terhét. Szerette volna, ha a hosszú élete során összegyűjtött értékes könyvtára jó kezekbe kerül. Ne járjon úgy, mint az, akinek egy városi kuka mellé tették ki utódai a könyveit, három megrakott zsákban. Imre bácsi hallotta, hogy befogadjuk az elárvult könyveket, és új otthont, új polcot, új olvasót keresünk nekik. Azt akarta, hogy szellemi öröksége, ha már az unokákat nem érdekli, másutt jó kezekbe kerüljön.

Könyvtáros meséli, hogy szinte he-

tente megkeresik egy-egy elárvult könyvtár sorsának rendezésével. Legtöbbször az eltávozott szülő hozzátartozói, akiknek a könyv útban van, de van annyi jó érzés bennük, hogy nem akarják csak úgy kitenni az utcára. A könyvtár már nem tud több könyvet fogadni, nem fér a sok-sok árvaságra jutott kötet. Jelzésértékű, hogy könyvmentő alapítvány is dolgozik városunkban az elárvult kötetek megmentéséért.

Imre bácsi megnyugodva távozik, mi pedig meghirdetjük a sajtóban az őszi könyvválogatást. Klasszikusok ajándékba. És jönnek. Nem tömegével, nem izzik a telefonvonal, de azért befut pár érdeklődő hívás. Majd jönnek is. A legnagyobb szerencsét egy olyan család jelenti, akik imádják a könyvet. A szülők és gyerekek röpke félóra alatt kiválogatják a rendelkezésre álló mennyiség több mint felét. Aztán mások is jönnek és pár nap alatt Imre bácsi könyveinek zömét már új kezek lapozzák.

Gyakran azt érezzük, lesajnált, nem értékelt, szelmalmokkal vívott harc a könyvmisszió, ebben a velejéig digitalizált világban, ahol jobb sorsra érdemes, hányatott sorsú, szebb időket látott, régebben nagyon becsült könyveknek keresünk új otthont. De lám, lassacskán mégiscsak gyarapodnak az otthoni könyvtárak és az elárvult könyvek új családokra lelnek.

Fábián Tibor

BIBLIAOLVASÓ

vezérfonál

Október

1. P.	Ez 22	Kol 1,24-29
2. Sz.	Ez 23	Kol 2,1-7
3. V.	Ez 24	Kol 2,8-15
4. H.	Ez 25	Kol 2,16-23
5. K.	Ez 26	Kol 3,1-11
6. Sz.	Ez 27	Kol 3,12-17
7. Cs.	Ez 28	Kol 3,18-4,1
8. P.	Ez 29	Kol 4,2-6
9. Sz.	Ez 30	Kol 4,7-18
10. V.	Ez 31	1Thessz 1
11. H.	Ez 32	1Thessz 2,1-12
12. K.	Ez 33	1Thessz 2,13-16
13. Sz.	Ez 34	1Thessz 2,17-20
14. Cs.	Ez 35	1Thessz 3,1-8
15. P.	Ez 36	1Thessz 3,9-13
16. Sz.	Ez 37	1Thessz 4,1-8
17. V.	Ez 38	1Thessz 4,9-12
18. H.	Ez 39	1Thessz 4,13-18
19. K.	Ez 40	1Thessz 5,1-11
20. Sz.	Ez 41	1Thessz 5,12-28
21. Cs.	Ez 42	2Thessz 1
22. P.	Ez 43	2Thessz 2,1-12
23. Sz.	Ez 44	2Thessz 2,13-17
24. V.	Ez 45	2Thessz 3,1-5
25. H.	Ez 46	2Thessz 3,6-18
26. K.	Ez 47	1Tim 1,1-11
27. Sz.	Ez 48	1Tim 1,12-20
28. Cs.	Zsolt 73	1Tim 2,1-7
29. P.	Zsolt 74	1Tim 2,8-15
30. Sz.	Zsolt 75	1Tim 3,1-7
31. V.	Zsolt 76	1Tim 3,8-13

Iskolaév kezdetén...

„Hallgass, fiam, apád intésére, és ne hagyj el anyád tanítását!”
(Példabeszédek 1:8)

Nemrégiben egy érdekes gondolatot olvastam a szociális hálón (vagy közösségi médián, ha így tetszik), amely fordításban így hangzik: „Emlékszel arra, amikor az internet előtti időkben azt hitték, hogy az információhoz való hozzáférés hiánya okozta a kollektív butaságot? ... Hát, nem az okozta.” (eredeti: „Do you remember, before the internet, that it was thought that the cause of the collective stupidity was the lack of access to information? Well, ... it wasn't that.”) – viccesnek szánt gondolat, mégis, egy mélyenszántó igazságot fogalmaz meg.

Eszembe jutott az is, hogy ahogyan az én fiatalságom idején, úgy most is gyakran „divat” elbiccelni a tudás és tanulás lehetőségét, vagy pedig egyenesen szégyellni (kinevetni), ha valakinek esetleg több lehetősége van a kulturális eseményeken részt venni, vagy mondjuk, érdeklődik a tudományok vagy akár az irodalom iránt.

A Biblia is foglalkozik magával a tudással és tanulással, és betekintést enged az akkori világba, amelyben az iskola a szó mai értelmében nem létezett. Az együtt élő generációk és nagy család biztosította, hogy a gyermekek az alapvető tudást a hozzájuk legközelebb állóktól kapták. Az apa és anya hatalmas felelősséget hordozott az életre való nevelésben, hiszen a gyermekeket nem csupán a családban betöltendő helyek elfoglalására tanították, hanem a család jó nevének védjegye is volt a tisztesség, erkölcs, munkaszeretet. A tudományok tanulása sokáig csak a felsőbb rétegeknek, gazdagabbaknak kijáró privilégium volt – főleg az írás-olvasás tudományát tartották sokra, az ókori Egyiptomban például, ahol a templommal összekapcsolt iskolaépületet az Élet Házának nevezték.

Ezért részesültek nagy tiszteletben az Újszövetségben sokat emlegetett írástudók is. Az írástudókról az Ószövetségben

is olvashatunk, például Ezsdrás esetében, akiről ez van írva: „írástudó volt, jártas Mózes törvényében, amelyet Izráel Istene, az ÚR adott.” (Ezsd 7:6) Emellett, az írástudók egyfajta titkári feladatot is elláttak a királyi udvar adminisztrációjában – tehát műveltek voltak a törvényt és ószövetségi iratokat illetően, valamint bizalmi pozíciót töltöttek be magasabb körökben.

S míg az ókori Egyiptomban különválasztották a felsőoktatásban a „világi” (adminisztráció, földrajz, természeti tudományok) és valláshoz köthető tudományok (teológia, orvostudomány) tanulmányozását, Izráel népére jellemző volt, hogy a mózesi törvényekkel összehangolva zajlott az egyéb tárgyak ismeretére való tanítás. Ennek példáját látjuk a kis Sámuel történetében, aki Éli főpápnál mintegy „bentlakásos iskolában” az Isten szolgálata közben tanulta az egyéb tantárgyakat. Próféta-ként ő maga is tanítóvá, a bölcsesség és Isten üzenetének hordozójává vált.

Az ószövetségi ember elsősorban úgy kereste önmagát a tudáson keresztül, hogy minden esetben igyekezett Isten szempontját figyelembe venni. Namármost, lehet azon vitatkozni, hogy mennyire ismerjük jól vagy rosszul Isten akaratát, meg arról is beszélhetnénk, mennyire nem halad a korrallal – úgy tűnik – a konzervatív (nak tűnő) bibliai tanítás. Tény, hogy maga Izráel népe is kapott kritikát emiatt, hogy szokásaikban, vallási hagyományaikban megrögzötten ragaszkodtak a mózesi törvényekhez és szabályokhoz, viszont az is tény, hogy Izráel túlélte az akkoriban nagyon modernnek számító, logikára, új vívmányokra, harctudományra és fegyverre épülő Spártát, a művészeteket, irodalmat és tudományokat pártoló Athént, de még a vallást liberálisan kezelő, hedonista Rómát is. A kapott tudást pedig gyakorlati helyzetek megvitatásával kapcsolták össze – hétköznapi példákon keresztül mélyítették el azt, amit tanultak.

Maga Jézus is hasonló módszert használ, amikor példázatokban vagy kérdés-felelet formájában vezeti tanítványait a bölcsesség útján.

Azt is fontos megértenünk, hogy ezzel a látásmóddal Jézus arra tanítja az övéit, hogy a terveiket és életvitelüket ne kizárólag a saját szemszögükből ítélik meg, hanem Isten oldaláról is – ezáltal elkerülhető az az önző gondolkodásmód, amely szerint csak én számítok, s nem érdekel, milyen hatással van a viselkedésem a másik emberre. Tudásunkat vagy a művelődés lehetőségét sem önmagunk miatt kapjuk.

Jézus a szolgálatra helyezte a hangsúlyt, ezért éppen olyan hibákra és jellemvonásokra hívta fel a hallgatóságát figyelmét, amelyek öncélúak, s a közösség helyett az egyéni érdekeket szolgálták. Mi ezzel a baj, kérdezhetnénk. Miért nem élhetek úgy, ahogy nekem tetszik? – Az ilyen kérdésekre csak annyit válaszol maga a Biblia is, hogy Isten nem veszi el tőlünk a szabad akaratot és a szabad döntés jogát. Pál apostol is beszél erről: „Minden szabad, de nem minden használ. Minden szabad, de nem minden épít.” (1Korinthus 10:23) – majd hozzáteszi, mintha egy lázadó fiatal kamaszt hallanánk: „Mert miért vádolja az én szabadságomat a másik lelkiismerete?” (1Korinthus 10:29b) – Ezekből a mondatokból nyilvánvaló, hogy már az akkori ember is feltette magának a kérdést, hogy hogyan használjam okosan azt a tudást, amelyet Isten nekem adott, és vajon, ha túl sokat vagy túl keveset tudok, az jó nekem?

És persze (tudom, és-sel nem kezdünk mondatot!), így, iskolaév kezdetén, talán az a kérdés is felmerülhet, hogy hogyan fogjuk túlélni az előttünk álló hónapokat, nem leszünk-e túl kicsik, túl kevesek az előttünk álló kihívásokhoz?

Ilyenkor mindig emlékezzünk arra, hogy Isten semmit nem ad nekünk csak „úgy”. Mindent úgy kapunk tőle, hogy ő már tudja, mire akar felkészíteni – akár idegesítő házi feladatokon keresztül is. Ne higgyük, hogy a zsinagógában a héber betűkkel bibelődő gyerekeknek nem voltak hasonló gondolataik.

Kíváncsi vagyok, hogy ez az iskolai év szóljon arról, hogy a tudás megszerzésének lehetőségét tekintjük egy ajándéknak, s ha esetleg megkérdezzük, mire jó ez nekem? – akkor legyünk készek meghallani Isten választát, aki Jézus Krisztus által megmutatja a számunkra járható bölcsesség útját.

Györky Szilvia

